

Varjupaigateenuse kvaliteedijuhis¹

Alates 01.01.2018 hakkasid vastavalt Sotsiaalhoolekande seadusele § 3 lg 2 kehtima sotsiaalteenuse osutamisel kvaliteedipõhimõtted, millest tuleb teenuse osutamisel lähtuda.

Sotsiaalteenuse osutaja peab sotsiaalteenuse osutamisel lähtuma üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtetest: isikukesksus, teenuse võimestav iseloom, tulemustele orienteeritus, vajaduspõhine lähenemine, terviklik lähenemine, isiku õiguste kaitse, kaasamine, töötaja pädevus ja eetika ning organisatsiooni hea töökorraldus ja kvaliteetne juhtimine.

Sotsiaalkindlustusamet on koostanud teenusepõhised kvaliteedijuhised, mis on abivahendiks ja ühtsete arusaamade kujundamise aluseks kvaliteetse sotsiaalteenuse pakkumisel teenuse rahastajatele, teenuste korraldajatele, teenuseosutajatele ning teenusel olevale inimesele.

Varjupaigateenuse kvaliteedijuhis lähtub eespool nimetatud kvaliteedipõhimõtetest, lisatud kriteeriumid avavad põhimõtte sisu ning kvaliteedi tagamise näitajad võimaldavad kontrollida teenuse osutamise vastavust kvaliteedipõhimõtetele.

Sotsiaalhoolekande seadus § 30. Varjupaigateenuse eesmärk ja sisu

- (1) Varjupaigateenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on ajutise ööbimiskoha võimaluse kindlustamine täisealisele isikule, kes ei ole võimeline endale ööbimiskohta leidma. Ajutises ööbimiskohas peab olema tagatud voodikoht, pesemisvõimalus ja turvaline keskkond.

* Antud juhiste kontekstis eeldame, et inimene on ise teovõimeline.

---

*Sotsiaalteenuste kvaliteedijuhised on koostatud Euroopa Sotsiaalfondi 2014-2020 toetuse andmise tingimuste (TAT) „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“, punkti 2.3.3 „Eesti hoolekandeteenuste kvaliteedi edendamine kvaliteediteemaliste koolituste, konsultatsioonide ja kvaliteedijuhtimissüsteemide tutvustamise ning rakendamise kaudu“ raames.

* Tekstis lahti seletamist vajavad mõisted on välja toodud teksti lõpus.

KÄTTESAADAVUS, TASKUKOHASUS JA TEENUSE OSUTAMISE KESKKOND

Teenused on inimesele kättesaadavad, juurdepääsetavad ning taskukohased. Teenuseid osutatakse toetavas keskkonnas.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
Kättesaadavus ja taskukohasus	<ul style="list-style-type: none"> • Tagatakse ajakohase ja arusaadava info kättesaadavus teenuse sihtrühmale. • Informatsiooni võimalike teenuste kohta pakutakse inimesele arusaadaval viisil. • Inimest aidatakse sobiva teenuse leidmisel ja valikute tegemisel. • Info inimese omaosaluse kohta teenuse eest tasumisel avalikustatakse selgel ja arusaadaval viisil. • Teenuse eest tasu võtmisel lähtutakse inimese maksevõimekusest, teda informeeritakse võimalustest saada toetust ja/või abi teenuse eest tasumisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja kodulehel on olemas pakutavate teenuste nimekiri koos teenuste sisu ja sihtgruppide kirjeldusega. Välja on toodud teenuste taotlemise kord. • KOV/teenuseosutaja kodulehel on pakutavate teenuste aja- ja asjakohane hinnakiri, milles on teenuste hinna komponendid lahti kirjutatud (sh toodud välja omaosaluse suurus). • KOV/teenuseosutaja omab informatsiooni erinevate sotsiaalteenuste kohta, tutvustab inimesele abi saamise võimalusi ning informeerib inimest vajalike ja alternatiivsete teenuste võimalusest ja rahastamise viisidest. • KOV/teenuseosutaja aadress, kontaktandmed ja vastuvõtuajad on kättesaadavad tema kodulehel, olemas on juhised ligipääsetavuse ja ühistranspordivõimaluste kohta. • KOV/teenuseosutaja kodulehekülg ühildub enamlevinud programmidega ja on loetav nägemispuudega inimesele. • KOV/teenuseosutaja jagab teenust puudutavat infot sotsiaalmeedias, kohalikes ajalehtedes, teadetetahvil jm. • KOV/teenuseosutaja on esmase hindamise käigus selgitanud välja inimese maksevõime. • KOV abistab teenuse eest tasumisel, kui inimese maksevõimekus pole piisav. • KOV haldusotsuses/halduslepingus kajastub teenuse tasumise maht ja kord, mida on inimesele selgitatud temale arusaadaval viisil.

Teenuse osutamise keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Tagatud on füüsiline juurdepääs teenusele. • Teenust osutatakse eesmärgi saavutamist toetavas füüsilises ja sotsiaalses keskkonnas. • Teenuse planeerimisel ja osutamisel arvestatakse inimese elukohaga. • Teenust osutatakse keskkonnas, mis aitab kaasa inimese individuaalsete vajaduste ja eesmärkide täitmisele ning inimese võimestamisele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teenuse osutamise ruumidel on olemas kasutusluba, Päästeameti ja Terviseameti luba. • Teenuse osutamise keskkond on turvaline ja vastab sanitaaringimustele, tuleohutusnõuetele. • Hoonesse sissepääs, üld- ja eluruumid on kohandatud liikumiseks ja kasutamiseks vastavalt inimese erivajadustele (vaegnägijatele trepiastmete märgistamine, kaldtee, lift, invatualettruum jne). • Teenuseosutaja on teavitanud inimest kodukorrast ja maksimaalsest teenusel oleku ajast. • Teenuseosutajal on avaldatud nimekiri asjadest, mis on/ei ole lubatud teenusele tulles kaasa võtta. • Teenuseosutaja on fikseerinud ja teinud kättesaadavaks reeglid ja sisekorraeeskirja, seda on kõikidele osapooltele arusaadaval viisil selgitatud. • Teenuseosutajal on õigus sisekorraeeskirjale/kodukorrale mittevastava käitumise korral teenuse osutamine lõpetada ja vastavalt reageerida. • Teenuseosutaja on fikseerinud teenusel oleva inimese õigused ja kohustused, neid on talle arusaadaval viisil tutvustatud. • Teenuseosutaja on teenusel olevale inimesele selgitanud arusaadaval viisil kaebuste esitamise korra, kaebused on fikseeritud. • Teenuseosutaja suhtub teenusel olevatesse inimestesse lugupidamisega, suheldakse viisakalt. • Teenuseosutaja on taganud lukustatava hoiuruumi,- või kapi olemasolu teenusel oleva inimese isiklike asjade hoidmiseks. • Teenuseosutajal on õigus keelatud asjad, mis on nimetatud kodukorras, teenusel oleku jooksul inimeselt hoiule võtta. • Teenuseosutaja on taganud inimesele voodikoha ja voodipesu olemasolu. • Teenuseosutaja on taganud võimaluse vajalike hügieenitoimingute teostamiseks.
----------------------------	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Teenuseosutaja on paigutanud võimalusel pered ühte ruumi (abielupaar, pere), et luua toetavat keskkonda. • Teenuseosutaja on arvestanud võimalusel teenusel olevate inimeste ruumidesse paigutamisel inimeste omavahelise sobilikkusega. • Teenuseosutaja on võimaldanud kööginurga olemasolu, inimestel on võimalus süüa valmistamiseks.
--	--	---

ISIKUKESKNE, VAJADUSPÕHINE JA TERVIKLIK LÄHENEMINE

Teenused vastavad inimese individuaalsetele vajadustele, parendavad või säilitavad tema elukvaliteeti. Teenused katavad inimese vajadusi terviklikult, on suunatud erinevate valdkondade (näiteks haridus, töö, tervishoid jm) teenuste ja teenuse pakujate vahelisele võrgustikutööle. Vajadusel tagatakse teenuste jätkuvus ja sujuv üleminek ühelt teenuselt teisele. Teenuse paremaks osutamiseks tehakse koostööd nii inimese, teiste teenuseosutajate kui ka seotud huvigruppidega.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
Inimesekeskne, eesmärgipärased ja vajaduspõhised teenused	<ul style="list-style-type: none"> • Hinnatakse ja arvestatakse inimese individuaalseid eesmärke, vajadusi, tugevusi ja võimalusi. • Teenuse planeerimisel sõnastatakse koos inimesega teenuse eesmärk, lepatakse kokku millal ja kuidas soovitud eesmärgini jõuda. • Teenuse planeerimisel ja osutamisel lähtutakse ja arvestatakse inimese tegelikke ja muutuvaid vajadusi. • Inimese vajaduste hindamisel ja eesmärkide seadmisel arvestatakse eelnevalt osutatud ja paralleelselt osutatavate teenuste ja nende mõjuga. • Inimese vajadusi hinnatakse regulaarselt. • Teenuse osutamiseks valitakse inimese vajadustest lähtuvad aja- ja asjakohased meetodid. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on hindamisküsimustiku alusel hinnanud inimese abivajaduse tervikuna, sh selgitanud välja sobiva(te) teenuste vajaduse, mahu ja sageduse, on läbi viinud inimese nõustamise ja leppinud kokku sobivate teenuste osutamise. • KOV on sisestanud teenuse taotlemise, otsuse ja teenuse osutamisega seotud andmed STARi. • KOV on abistanud inimest isikut tõendavate dokumentide taotlemisel ja vajalike teenuste leidmisel. • KOV/teenuseosutaja on arvestanud teenuse osutamisel inimese soovidega teenuse eesmärgi, tegevuste ja nende sageduse osas.

		<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on kaardistanud koos inimesega ootused ja eesmärgid teenusele, mis on kooskõlastatud ka teenust osutavate isikutega. • KOV on algatanud vajadusel juhtumikorralduse ja on koos inimesega koostanud tegevuskava. • KOV on määranud juhtumikorraldaja igale teenusesaajale. • KOV on koostanud koostöös inimesega ja teenuseosutajaga haldusotsuse/ halduslepingu teenuse osutamiseks, määrates selles mh kindlaks teenuse eesmärgi, mahu ja sageduse. • KOV/teenuseosutaja on arvestanud inimese jaoks juba välja kujunenud sotsiaalsete vajadustega ja inimese olemasolevate võimete ja oskustega teenuse osutamisel.
--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Terviklik lähenemine, sujuv teenuste korraldus ja võrgustikutöö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teenuste osutamisel tuginetakse terviklikule lähenemisele, tagades sujuv teenuste korraldus, milles arvestatakse inimese vajadusi, ootusi ja võimalusi tervikuna. • Teenuse planeerimisel ja osutamisel arvestatakse inimese füüsiliste, intellektuaalsete ja sotsiaalsete vajadustega. • Teenuse planeerimisel ja osutamisel arvestatakse inimese elukeskkonna ja lähikondsetega. • Teenuste planeerimisel ja osutamisel arvestatakse eelnevalt osutatud ja paralleelselt osutatavate teenuste ja nende mõjuga. • Inimesele pakutakse vajalikke teenuseid koostöös teiste teenuseosutajatega. • Teenuste osutamisel välditakse teenuste dubleerimist. • Teenuse planeerimisel ja osutamisel arvestatakse kogukonnapõhisusega, kasutatakse kogukonna ressursse ja võimalusi. • Inimest ja tema lähikondseid teavitatakse sobivaima teenuse ja teenuseosutaja osas. • Koostöös teiste teenuseosutajatega korraldatakse vajadusel ühelt teenuselt teisele üleminek või teenuselt väljumine. • Inimese vajadusest lähtuvalt tehakse koostööd teiste teenuseosutajate, võrgustikupartnerite ja inimese lähikondsetega. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on arvestanud teenuste osutamisel inimese vajaduste, elukeskkonna ja lähedastega. • KOV/teenuseosutaja on kasutanud teenuste pakkumisel kogukonna võimalusi ja ressursse, et maksimaalselt toetada inimese kaasatust kohalikus kogukonnas. • KOV/teenuseosutaja on ära kirjeldanud teenusele sisenemise ja väljumise protsessid. • KOV on taganud teenuste mittedubleerimise ning sujuva korralduse (sh ülemineku ühelt teenuselt teisele või lahkumise teenuselt) kuni teenuse vajaduse ära langemiseni. • KOV/teenuseosutaja on määratlenud oma võrgustikuliikmed ja koostööpartnerid ning teeb vajadusel nendega koostööd inimesele tervikliku abi tagamiseks. • KOV on jaganud teenust puudutavat infot koostööpartneritega. • KOV/teenuseosutaja on esmase nõustamise käigus välja selgitanud ja dokumenteerinud inimese kontaktisiku ja võrgustikuliikmed (nt teised teenuseosutajad). • KOV/teenuseosutaja on teinud koostööd ja viinud koostööpartnerite seas regulaarselt läbi küsitlusi oma teenuste arendamiseks. • KOV/teenuseosutaja on osalenud ja korraldanud ise kohtumisi ja ümarlaudu koostööpartneritega teenuste parendamiseks.
--	---	--

TEENUSE VÕIMESTAV ISELOOM, KAASAMINE JA INIMESE ÕIGUSED

Teenuse osutamisel suurendatakse või säilitatakse inimese iseseisvust oma elu korraldamisel kaasates ja toetades inimest oma isiklike eesmärkide ja vajaduste määratlemisel. Inimest, tema lähedasi ja teisi huvigruppe kaasatakse teenuse planeerimisse, arendamisse ja tulemuslikkuse hindamisse aktiivsete osalejatena. Sotsiaalteenuseid osutavad organisatsioonid lähtuvad oma töös rahvusvahelistest inimõigustest. Tagatud on inimese seadusest tulenevad õigused.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
Inimese võimestamine	<ul style="list-style-type: none"> Inimest informeeritakse ja ta on teadlik oma õigustest, võimalustest, kohustustest ja vastutusest teenuse kasutamise eesmärkide saavutamisel. Toetatakse inimese iseseisvuse ja vastutusvõime arengut. Inimest julgustatakse välja tooma ja sõnastama oma reaalseid vajadusi ning teda toetatakse nende elluviimisel. Inimesele antakse tema arengu kohta motiveerivat tagasisidet. 	<ul style="list-style-type: none"> Inimesele on selgitatud haldusotsusest/halduslepingust tulenevaid õiguseid ja kohustusi ning ta on nendest teadlik. Teenust osutatakse arvestades inimese tavapärast elukeskkonda (sh sotsiaalset keskkonda) ja loomulikku elukorraldust, mis aitab kaasa inimese iseseisvuse suurendamisele. Teenuseosutaja on võimestanus ja nõustanus inimest kogu teenusel oleku aja vältel. Teenuseosutaja on leppinud koos inimesega kokku eesmärgid, mida teenusel oleku ajal soovitakse saavutada. KOV/teenuseosutaja on julgustanud ja motiveerinud inimest tema toimetulekut parandama teenustest ja abist sõltuvuse vähendamiseks ja/või lõpetamiseks. Teenuseosutaja on andnud teenusel olevale inimesele regulaarselt motiveerivat tagasisidet igapäevategevuste osas. Teenuseosutaja on teavitanud koheselt KOVi juhul, kui on märganud inimese täiendavat abivajadust, uut riskiolukorda jms.

Kaasamine	<ul style="list-style-type: none"> • Inimest kaasatakse oma isiklike eesmärkide ja vajaduste määratlemisel. • Inimest kaasatakse teenuse planeerimisse, arendamisse ning teenuse tulemuslikkuse hindamisse. • Inimese lähedasi ja teisi seotud huvigruppe kaasatakse teenuse planeerimisse, arendamisse ning teenuse tulemuslikkuse hindamisse. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on jaganud inimesele arusaadavas vormis infot teenuste, nende eesmärkide ning teenuse kasutajate kaasamise ja osalemisvõimaluste kohta. • KOV/teenuseosutaja on toetanud inimest teema arvamuste ja vaadete avaldamisel teenuste kujundamisel ja planeerimisel. • KOV/teenuseosutaja on kaasanud inimest kõikidesse temaga seotud otsuste tegemisse, sh inimest puudutavate dokumentide koostamisse. • KOV/teenuseosutaja on kaasanud vastavalt vajadusele ja võimalusele inimese nõusolekul igapäevategevustesse vabatahtlikke, praktikante ja asendusteenistujaid.
Inimese õigused	<ul style="list-style-type: none"> • Teenust osutatakse viisil, mis tagab inimõiguste austamise ja järgimise. • Teenust osutatakse viisil, mis tagab inimese privaatsuse ja turvalisuse. • Teenust osutatakse viisil, mis tagab teenuseosutamisega seotud isikuandmete kaitse (eraelulised ja eriliigilised isikuandmed). • Inimest koheldakse võrdväärse partnerina. • Inimesele tagatakse juurdepääs teenuse osutamisega seotud teda puudutavale infole. • Teenuseosutaja on loonud inimesele võimetekohase kaebuste esitamise võimaluse. • Kaebustega tegelemise kord on selge ja lihtne ning tagab kaebuste registreerimise ja objektiivse kaebuste lahendamise. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on kehtestanud konfidentsiaalsuse nõuded ning töötajad on neist teadlikud. • KOV/teenuseosutaja on aktsepteerinud teenuste osutamisel inimese õigust eraelule, isiklikule suhtlusele ja füüsilisele privaatsusele. • Sõlmitud haldusotsuses/halduslepingus on kirjas inimese ja teenuseosutaja õigused, piirangud ja kohustused teenuse saamisel ning neid on inimesele arusaadaval viisil selgitatud. • Teenuseosutaja on kirjeldanud põhimõtted verbaalse, füüsilise, seksuaalse ja vaimse väärkohtlemise vältimiseks ja tegutsemisjuhised väärkohtlemise ilmingute esinemisel (nii töötajate kui teenusekasutajate vahelistes suhetes). • Teenuseosutaja on välja töötanud kaebuste ja ettepanekute korra, mis on inimesele kättesaadav ja arusaadavas vormis ning tagab objektiivse kaebuste lahendamise. • Inimesele on tagatud juurdepääs teenuse osutamisega seotud infole temale arusaadaval viisil.

TULEMUSTELE ORIENTEERITUS

Teenused on hinnatavad ja tulemuslikud ning suunatud inimese elukvaliteedi parendamiseks/säilitamiseks.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
Tulemuste ja mõju hindamine	<ul style="list-style-type: none"> • Seatud eesmärkide alusel hinnatakse regulaarselt teenuse osutamise vahetuid tulemusi ja mõju. • Inimene ja tema lähedased annavad teenusele tagasisidet ning neil on võimalus teha ettepanekuid teenuse parendamiseks. • Hindamistulemusi analüüsitakse koos inimesega ja vajadusel viiakse sisse muutusi ja parendusi teenuse tegevustesse ja teenuse osutamisse.	<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on koostanud tagasiside küsimustiku teenusele seatud eesmärkide alusel inimese olukorra ja vajaduste hindamiseks. • KOV/teenuseosutaja on kaasanud hindamisse teenusel oleva inimese, vajadusel tema lähedase. • KOV/teenuseosutaja on regulaarselt (kord aastas) läbi viinud tagasiside küsitlusi teenuse osutamise kohta, analüüsinud tulemusi, viinud vajadusel sisse teenuse parendustegevused ning avalikustanud tagasisideküsitluste tulemused üldistatud kujul kodulehel.

TÖÖTAJATE PÄDEVUS JA EETIKA

Teenuseid osutavad kvalifitseeritud töötajad, kelle tööalasesse arengusse teenuseosutaja järjepidevalt panustab. Teenuseosutaja kirjeldab eetikanorme, millest töötajad teenuse osutamisel lähtuvad.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
------------	------------------	-----------------------------

<p style="text-align: center;">Töötajate pädevus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Töötajaid teavitatakse ja nad järgivad organisatsiooni põhiväärtusi. • Töötajaid teavitatakse ja nad teavad enda ja teiste töötajate rolli, ülesandeid ja vastutust ning töötajad teavad, millistes küsimustes kelle poole pöörduda. • Luuakse tingimused töötajate pädevuse arenguks. • Töötajate arengu- ja koolitusvajadusi hinnatakse regulaarselt. • Teenust osutatakse meeskonnatöö põhimõtteid järgides. • Tagatakse töötajate teadlikkus seaduse nõuetest ja nende vastutusest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Töötajad on teadlikud organisatsiooni väärtustest ja järgivad neid igapäevatoos. • KOV/teenuseosutaja on töötajatele tutvustanud ja selgitanud töökorraldust ning seda reguleerivaid dokumente. • Töötajad on teavitatud ja teadlikud õigusaktides kehtestatud nõuetest ja oma vastutusest. • KOV/teenuseosutaja on töötajate tööülesanded ära kirjeldanud ametijuhendis, töölepingus vm dokumendis ja seda on töötajatele tutvustatud ja selgitanud. • Töötajate tööülesannete kirjeldused vastavad tegelikele tööülesannetele, need on üle vaadatud ning regulaarselt täiendatud. • KOV/teenuseosutaja juures töötavad nõutava kvalifikatsiooniga inimesed. • Teenuseosutaja on kaardistanud töötajate koolitusvajadused ning koostanud koolitusplaani. • KOV/teenuseosutaja on korraldanud oma töötajatele vajalikke täiendkoolitusi vastavalt koolitusplaanile ja tekkinud vajadusele, et tagada ajakohaste meetodite kasutamine teenuse osutamisel. • Teenuseosutaja on korraldanud vajadusel kovichiooni, supervisiooni. • KOV/teenuseosutaja on korraldanud töötajate tööjuhendamise ning abi raskete juhtumite lahendamisel ning nende järgselt. • KOV/teenuseosutaja on välja töötanud töötajate motiveerimise ja tunnustamise korra. • KOV/teenuseosutaja on töötajatega regulaarselt läbi viinud arenguveestluseid ning tagasisidestanud töötajate tööd. • KOV/teenuseosutaja on kaasanud töötajaid teenuse planeerimisse ja arendamisse. • KOV/teenuseosutaja on korraldanud regulaarseid koosolekuid töötajatele info ja kogemuste jagamiseks.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on välja töötanud praktikantide, asendusteenistujate ja vabatahtlike kaasamise korra, sh nende koolitamine, tunnustamine.
Töötajate eetika	<ul style="list-style-type: none"> • Töötajate igapäevatööd reguleerib põhimõtete ja väärtuste kogum, mis juhindub sotsiaalala töötaja eetikakoodeksist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teenuseosutaja on järginud igapäevatöös eetikanorme, mis juhinduvad sotsiaalala töötaja eetikakoodeksist. • Töötajaid on teavitatud ja nad järgivad kokkulepitud eetikanorme. • Eetikanormides on välja toodud aktsepteeritud käitumisnormid ja väärtused, sh konfidentsiaalsus, vastutustundlikkus, privaatsus, vääriskus ja ka inimese õiguste austamine.

ORGANISATSIOONI HEA TÖÖKORRALDUS JA KVALITEETNE JUHTIMINE

Organisatsioon planeerib oma tegevusi, hindab ja analüüsib tegevuste tulemusi ning parendab oma tegevust. Kokkulepitud on töötajate vastutused, kohustused ja rollid. Teenuseosutaja tagab töötajatele sobivad töötingimused ja –keskkonna.

Kriteerium	Kriteeriumi sisu	Kvaliteedi tagamise näitaja
Juhtimine	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatsioonil on sõnastatud selge missioon, visioon ja väärtused, mis on teenuse pakkumisel ja eesmärkide seadmisel aluseks. • Organisatsioonil on selge strateegia/arengukava/plaan, kus on sõnastatud organisatsiooni eesmärgid. • Organisatsiooni tegevused lähtuvad seatud eesmärkidest. • Määratakse tulemusnäitajad, mis aitavad hinnata püsitatud eesmärkide saavutamist. • Organisatsiooni tegevuste tulemusi hinnatakse ja analüüsitakse regulaarselt (sisehindamine) ning lähtuvalt sellest viiakse sisse parendused. 	<ul style="list-style-type: none"> • KOVil/teenuseosutajal on välja töötatud organisatsiooni arengukava/-plaan või -strateegia, seatud eesmärgid ja määratletud tulemusnäitajad. • Arengukava on regulaarselt üle vaadatud ning vajadusel on sisse viidud muudatused. • Teenuseosutaja on rakendanud juhtimissüsteemi, mis aitab edendada kvaliteedikultuuri. • Teenuseosutaja on arvestanud tööd planeerides kuluefektiivsuse põhimõtetega arvestades piirkondlike eripärasid. • Teenusesosutaja on hinnanud regulaarselt organisatsiooni töökorraldust ja analüüsinud hindamise tulemusi. • Teenuseosutaja on regulaarselt läbi viinud (kord aastas) küsitlusi, analüüsinud tulemusi, viinud vajadusel sisse teenuse

	<ul style="list-style-type: none"> • Tagasiside kokkuvõtted ja rahulolu uuringute tulemused tehakse kättesaadavaks inimesele, tema lähedastele ja teistele seotud huvigruppidele. • Organisatsioonis tegeletakse süstemaatiliselt kvaliteedi edendamisega ja kvaliteediteadlikkuse tõstmisega. • Rakendatakse aja- ja asjakohaseid praktikaid ning teenuste kujundamisel arvestatakse tuleviku vajadustega. • Infot organisatsiooni toimimise kohta jagatakse töötajatele arusaadaval viisil. 	<p>parendustegevused ning avalikustanud tagasisideküsitluste tulemused üldistatud kujul kodulehel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • KOV/teenuseosutaja on kursis oma valdkonna muutustega ning arvestab teenuste kujundamisel tuleviku vajadustega. • KOV/teenuseosutaja on osalenud erinevates teenust arendavates projektides ja/ või algatab neid ise. • Töötajad on teadlikud organisatsiooni missioonist, visioonist ja väärtustest. • KOV/teenuseosutaja on selgelt määratlenud töötajate rolli, vastutuse ja töökohustused. • KOV/teenuseosutaja on ära kirjeldanud tööprotsessid, neid on töötajatele selgitatud. • Töötajad on kaasatud nii strateegiliste kui töökorralduslike dokumentide väljatöötamisse. • KOV/teenuseosutaja tagab õiguspärase andmete töötlemise. • KOV/teenuseosutaja on määranud andmekaitse eest vastutava isiku, kes on registreeritud Ettevõtjaportaalis ja avaldanud tema kontaktandmed oma kodulehel. • Inimese toimikud, sh kõik isikuandmeid sisaldavad dokumendid on lukustatud kapis või kaitstud paroolidega arvutis. • KOV/teenuseosutaja on teinud töötajate kohta päringu karistusregistrisse ja korduspäringud vähemalt üks kord aastas. • Teenuseosutaja on teavitanud inimest ka KOVi, kui teenuse osutamises toimuvad olulised muudatused.
Töötajad ja organisatsiooni töökeskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatsiooni töökeskkond vastab töökeskkonna nõuetele ja teenuse eesmärgile. • Organisatsioonis on tagatud töötajate füüsiline ja vaimne turvalisus teenuseosutamise eripärast lähtudes. • Töötajatele tagatakse vajalikud töövahendid ja ruumid tööülesannete täitmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teenuseosutaja on ära hinnanud töökeskkonna teenuse osutamise eesmärgil ning koostanud lühiriskianalüüsi ja selle alusel kirjaliku tegevuskava. • Teenusel olevate inimestega seotud riskid ja nende maandamiseks suunatud tegevused on kirjeldatud. • Välja on töötatud kriisiolukorras käitumise kava ning töötajad on teadlikud, kuidas käituda kriisiolukorras.

	<ul style="list-style-type: none"> • Töökeskkonnaga seotud riske hinnatakse regulaarselt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teenuseosutaja on taganud töötajatele turvalise töökeskkonna (tuleohutusala, isikukaitse ja esmaabi koolitus, paanikanupu olemasolu). • Teenuseosutaja on vaimse tervise hoidmise ja läbipõlemise vältimiseks kavandanud tegevused, nt supervisiooni kasutamine. • Teenuseosutaja on taganud oma töötajatele töövahendid, isikukaitse vahendid ja vajadusel vaktsineerimise nakkushaiguste vastu. • Teenuseosutaja on hinnanud regulaarselt töötajate töötingimusi.
--	--	--

Mõisted

Eesmärk - tulevikuseisund, mida soovitakse saavutada. Hea eesmärk on sõnastatud positiivselt ja tulemus on inimese enda jaoks piisavalt motiveeriv, et ta tahaks selle nimel pingutada. Mõõdetavat eesmärki sõnastades on abiks SMART eesmärgi reeglid:

Spetsiifiline – eesmärk on otseselt seotud olukorraga, mida soovitakse muuta ja tulemusele suunatud

Mõõdetav – eesmärgi saavutamist kirjeldab konkreetne indikaator

Ajastatud – eesmärgi saavutamiseks on seatud kindel tähtaeg

Realistlik – eesmärk on olukorda arvestades saavutatav

Täpne – eesmärk on täpselt sõnastatud.

Elukvaliteet - heaolu tähendab inimeste jaoks nende olukorda sotsiaalses, majanduslikus, psühholoogilises, vaimses, tervislikus ja ühiskondlikus mõttes². Maailma Terviseorganisatsiooni WHO³ antud määratluses 1993 on elukvaliteet inimese subjektiivne hinnang oma positsioonile elus, inimese väärtussüsteemi ja kultuurikeskkonna kontekstis, kus hinnangud on seotud inimese eesmärkide, ootuste, elustandardite ja tajutud probleemidega. WHO elukvaliteedi mudel koosneb näitajatest, mis koonduvad selliste valdkondade alla nagu tervis, rahanduslik seisund, haridus, perekond, osavõtt ühiskonnaelust, elamistingimused, ümbritsev keskkond, turvalisus ja kindlustunne, vaba aja sisustamine jne. Ka Eestis käsitletakse inimese elukvaliteedi määratlemisel üldistatuna järgmisi aspekte:

- füüsiline ja vaimne heaolu (tervis, iseseisvus);
- eneseteadlikkus/enesemääratlus ja õigused;
- sotsiaalne kaasatus;
- emotsionaalne heaolu ja inimeste vahelised suhted;
- isiklik areng;
- materiaalne heaolu.

Kõik Eestis pakutavad sotsiaalteenused on lähtuvalt oma eesmärgist ja sisust alati suunatud inimese elukvaliteedi tõstmisele/säilitamisele mõnes nimetatud valdkonnas.

Huvigrupid – inimeste/organisatsioonide ring, kellest sõltub organisatsiooni või inimese eesmärkide saavutamine. Sisemised huvigrupid on nt personal ja teenust kasutavad inimesed. Välised huvigrupid on erinevad osapooled, kes on teenuse osutamisega seotud või selle osutamisel olulised (sh lähedased, partnerid, rahastajad, tarnijad jms). Oluline on, et teenuseosutaja on defineerinud enda jaoks vajalikud huvigrupid.

Huvigruppide kaasamine – kaasamine tööprotsessis tähendab huvigruppide informeerimist, nendega konsulteerimist, arvamuste ära kuulamist, tagasiside andmist jm. Kaasamine otsuste tegemisse loob võimaluse saada paremaid tulemusi ja vältida vigu. Parem võib siin tähendada erinevaid asju: informeeritumat, paremini prognoositud mõjudega, oludega enim arvestavat, efektiivsemat, paremini mõistetavat ja enam toetatud, kiiremini ellu rakendatavat otsust⁴.

---

² OECD- *Organization for Economic Co-operation and Development* ehk Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

³ WHO *World Health Organization* ehk Maailma Terviseorganisatsioon

⁴ Kaasamise käsiraamat ametnikele ja vabaühendustele, Eesti Mittetulundusühenduste ja Sihtasutuste Liit 2009. www.osale.ee

Inimene – teenuse kasutaja, kes vahetult kasutab pakutavat teenust.

Kaasamine – otsuste tegemine nendega, keda need otsused mõjutavad ning neid arvestades.

Kogukonnapõhisus – Põhineb ühtse geograafilise asukoha, ühise mõtteviisi või sarnaste huvidega inimeste tegutsemisel.

Kuluefektiivsus – kulude juhtimine kulude minimeerimise viisil.

Teenuse korraldaja – teenuse korraldajaks võib olla riik või kohalik omavalitsus, kes vastutab teatud piirkonnas sotsiaalteenuse kättesaadavuse, korralduse ning kvaliteedi eest.

Teenuseosutaja - inimesele vahetult teenuseid osutav juriidiline või füüsiline isik.

Teenuse rahastaja - teenuseosutaja tegevust rahastav või inimesele teenuse maksumust hüvitav juriidiline isik. Riiklike sotsiaalteenuste puhul võib selleks olla Sotsiaalkindlustusamet, kohaliku omavalitsuse teenuste puhul on selleks kohaliku omavalitsuse üksus. Teenuse rahastajateks võivad olla ka nt kindlustusseltsid, tööandjad, Töötukassa jms.

Teenuste tulemuslikkus - teenuse osutamise vahetud tulemused ja mõju, mis väljendub inimese elukvaliteedi muutuses. Individuaalsel tasandil on vahetuks tulemuseks inimese eesmärkidega seotud indikaatorite täitmine. Kollektiivsed tulemused on erinevate teenuse kasutajate poolt saadud tulemusi ja elukvaliteedi mõju iseloomustavad statistilised koondnäitajad.

Tegevused - eesmärkide saavutamiseks läbiviidavad sekkumised (nt kunstiteraapia, vajaduste hindamine, CV koostamine vms).

Võimestamine - inimeste tegutsemisvõime, sealhulgas tahte, vastutustunde, õigusteadlikkuse, pädevuse ja oskuste sihipärane edendamine, et neil tekiks rohkem võimalusi osaleda aktiivsemalt ja sisulisemalt arendustöös, planeerimises, korraldamises ja juhtimises. Inimese võimestamisel suureneb tema suutlikkus end erinevates olukordades ise esindada (enesemääratlus, oma arvamuse avaldamine, teadlikkus õigustest jms). Suureneb inimese sõltumatus teenustest ja abist.

Võrgustikutöö – inimese jaoks oluliste huvigruppide kaasamine erinevate olukordade lahendamiseks. Olemasoleva võrgustiku mobiliseerimine, rikastamine ja kontaktide tugevdamine.